

OPRACOWANIE PYTANIA

Sen o Polsce czy sąd nad Polską? Omów zagadnienie na podstawie *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Stanisław Wyspiański, *Wesele*

EPOKA

Młoda Polska

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1 O co tak naprawdę pyta komisja

Pytanie sugeruje wybór, ale najlepsza odpowiedź pokazuje, że *Wesele* jest jednym i drugim naraz: senna, symboliczna wizja narodowego zrywu okazuje się narzędziem bezlitosnego sądu nad społeczeństwem. Trzeba udowodnić, że marzenie o wspólnym powstaniu chłopów i inteligencji zostaje skompromitowane - Polacy nie są zdolni do czynu.

SŁOWA KLUCZE POLECENIA

sen o Polsce

Marzenie o wolnym państwie i zgodzie narodu, a zarazem senna, wizyjna poetyka aktów II i III, w której zjawy ujawniają ukryte myśli bohaterów.

sąd nad Polską

Krytyczna ocena społeczeństwa: inteligencji uciekającej w pozę, chłopów bez przywództwa, mitów zastępujących czyn. Komisja oczekuje, że nazwiesz zarzuty i wskażesz sceny, w których padają.

czy

Pozorna alternatywa. Najlepsza odpowiedź pokazuje, że jedno służy drugiemu: sen jest narzędziem sądu, a nie jego przeciwieństwem.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę rozstrzygającą relację snu i sądu: czy *Wesele* jest marzeniem, oskarżeniem, czy jednym w służbie drugiego.
- ✓ Trzy-cztery sceny z dramatu czytane pod tezę: mit zbratania z aktu I, rozrachunek zjaw (Stańczyk, Upiór, Wernyhora) i finał ze złotym rogiem oraz chocholim tańcem.
- ✓ Kontekst historyczny lub literacki uzasadniający diagnozę Wyspiańskiego oraz wniosek o tym, czemu ten sąd ma służyć.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Mit zbratania (akt I): wesele Pana Młodego, krakowskiego poety, z chłopką w bronowickiej chacie Gospodarza ma być obrazem zgody narodowej, ale rozmowy Radczyni z Kliminą czy Czepca z Dziennikarzem pokazują, że obie strony mówią obok siebie. Sen o jedności zderzony z realiami już w warstwie realistycznej.
- Stańczyk i Dziennikarz (akt II): królewski błazen, symbol mądrości politycznej, oskarża redaktora o usypianie narodu i cyniczne pogodzenie się z niewolą, po czym wręcza mu kaduceusz. Sąd nad inteligencją polityczną, która wie i nie działa.
- Upiór i Dziad, Hetman i Pan Młody (akt II): Jakub Szela przypomina rabację galicyjską, a Hetman Branicki, zdrajca z Targowicy, wypomina Panu Młodemu małżeństwo z chłopką jako zdradę stanu, sam będąc zdrajcą narodu. Sąd nad pamięcią historyczną: winy po obu stronach nie zostały rozliczone.
- Wernyhora i złoty róg (akt II): legendarny wieszcz powierza Gospodarzowi misję i złoty róg, którego dźwięk ma poderwać naród; Gospodarz oddaje róg Jaśkowi i zasypia. Sen o zrywie staje się testem, którego bohaterowie nie zdają.
- Finał (akt III): o świcie chłopci z kosami czekają na sygnał, Jasiek gubi róg, schylając się po czapkę z piór, a na muzykę Chochola wszyscy zaczynają senny, mechaniczny taniec w kręgu. Wyrok: naród zdolny do marzenia, niezdolny do czynu.
- Rachela i Chochół (opcjonalnie): to Rachela, córka karczmarza i miłośniczka poezji, podsuwa pomysł zaproszenia Chochola na wesele, a Poeta i Pan Młody podchwytyją go jako poetycki żart. Sen zostaje sprowokowany przez samych inteligentów – Wyspiański sądzi ich za pomocą ich własnych marzeń.

KONTEKSTY DO WYBORU

LITERACKI

POLECANY

Potop, Henryk Sienkiewicz

Magnateria z Radziwiłłami na czele widzi w szwedzkim najeździe szansę na własne zyski i wypowiada postuszeństwo królowi, a szlachta dzieli się na skłonnych do układów i walczących do końca. Zestaw ten podzielony naród z *Weselem* – tu ostatecznie zwycięża siła narodowego ducha.

HISTORYCZNY

Rabacja galicyjska (1846) i geneza dramatu (wesele Lucjana Rydla w Bronowicach, 1900)

Wyspiański był gościem prawdziwego wesela poety Lucjana Rydla z chłopką Jadwigą Mikołajczykówną w chacie malarza Włodzimierza Tetmajera i to ono stało się ramą dramatu; pół wieku wcześniej rabacja Szeli zatruli mit chłopsko-szlacheckiej solidarności. Kontekst pokazuje, że sąd Wyspiańskiego wyrasta z realnych faktów, nie z fantazji.

LITERACKI

Dziady cz. III, Adam Mickiewicz

Widzenie księdza Piotra to sen o Polsce jako mesjaszu narodów, a Salon warszawski to sąd nad elitą, która plotkuje, gdy młodzież cierpi w więzieniach; Wysocki porównuje naród do lawy z zimną skorupą. Mickiewicz też łączy wizję z oskarżeniem, ale zostawia nadzieję, której u Wyspiańskiego jest znacznie mniej.

KULTUROWY

Stańczyk, obraz Jana Matejki (1862)

Matejko namalował błazna zamyślonego samotnie po wieści o utracie Smoleńska, gdy dwór bawi się w tle; Wyspiański, sam malarz, wprowadził tę postać do *Wesela* jako sumienie narodu. Zestawienie obu dzieł pokazuje, że zabawa na tle klęski to stały obraz polskiego sądu nad sobą.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: *Wesele* łączy sen o Polsce z sądem nad Polską – senna wizja zrywu służy zdemaskowaniu narodowych słabości.
- 2 Mit solidaryzmu: małżeństwo inteligenta z chłopką i powierzchowna ludomania jako fałszywy sen o jedności narodowej.
- 3 Zjawy jako sumienie bohaterów: rozrachunek Stańczyka z Dziennikarzem i Upióra z Dziadem – pamięć win po obu stronach.
- 4 Zaprzepaszczona szansa: misja Wernyhory, utrata złotego rogu i chocholi taniec jako wyrok – naród niezdolny do czynu.
- 5 Kontekst literacki: *Potop* (Henryk Sienkiewicz) – Magnateria z Radziwiłłami na czele widzi w szwedzkim najeździe szansę na własne zyski i wypowiada posłuszeństwo królowi, a szlachta dzieli się na skłonnych do układów i walczących do końca. Zestaw ten podzielony naród z *Weselem* – tu ostatecznie zwycięża siła narodowego ducha; wniosek – sąd Wyspiańskiego jest surowy, ale wyrasta z troski o przyszłość narodu.